

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

28

YASAMA YILI

2

SIRA SAYISI: 89

İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Kuzey Atlantik Antlaşmasına İsveç Krallığının Katılımına İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1706) ve Dışişleri Komisyonu Raporu

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
“<https://www.tbmm.gov.tr/yasama/komisyon-raporlari>”
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/1706 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı4
- Genel Gerekçesi4

• Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi6

• Dışişleri Komisyonu Raporu7

• Muhalefet Şerhleri17

• Teklif Metni22

• Dışişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin22

• Protokol Metni23

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gelen Kâğıtlar Listesi'nde yayımlanan 1308627 evrak numaralı “Kuzey Atlantik Antlaşmasına İsveç Krallığının Katılımına İlişkin Protokol”ün onaylanmasının uygun bulunduğu dair kanun teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Numan Kurtulmuş

İstanbul

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/1706)	
ESAS	Dışişleri Komisyonu
TALİ	Milli Savunma Komisyonu

GENEL GEREKÇE

NATO’nun kurucu metni olan Vaşington Antlaşmasının 10. maddesi “*Taraflar, bu Antlaşmanın ilkelerini geliştirebilecek ve Kuzey Atlantik Bölgesinin güvenliğine katkı yapacak durumda olan herhangi bir Avrupa devletini bu Antlaşma’ya katılmaya oy birliği ile davet edebilirler. Davet edilen Devlet katılım belgesini Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti’ne vererek bu Antlaşmacıya taraf olabilir. Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti aldığı her bir katılma belgesinden tüm Tarafları haberdar edecektir*” hükmünü amirdir.

Bu madde uyarınca NATO’nun izlediği temel yaklaşımlarından birini “Açık Kapı Politikası” oluşturmuştur. Bu kapsamda Ülkemizin Yunanistan’la birlikte 1952 yılında NATO’ya katılması ilk genişleme dalgasını teşkil etmiştir. Bunu müteakip Almanya Federal Cumhuriyeti 1955; İspanya 1982; Polonya, Çek Cumhuriyeti, Macaristan 1999; Bulgaristan, Estonya, Letonya, Litvanya, Romanya, Slovenya, Slovakya 2004; Arnavutluk ve Hırvatistan 2009; Karadağ 2017; Kuzey Makedonya 2020; Finlandiya ise 2023 yılında İttifaka katılmışlardır. Böylelikle NATO’nun üye sayısı 31’e ulaşmıştır.

NATO’nun genişlemesi, bilhassa Soğuk Savaş sonrası dönemde Vaşington Antlaşmasında ifadesini bulan demokrasi başta olmak üzere evrensel değerlerin Avrupa-Atlantik bölgesinde zemin kazanması ile özgür, demokratik ve bütünleşmiş bir Avrupa hedefinin gerçekleştirilmesi yolundaki önemli gayret kulvarlarından birisi olmuştur.

Ülkemiz Açık Kapı Politikasını desteklemektedir.

Finlandiya ve İttifaka birlikte katılma başvurusunda bulunan İsveç, NATO’nun en yakın iki Ortağı olarak tanımlanmışlardır. İki ülke de başvuruları öncesindeki dönemde İttifakla kapsamlı ve çok boyutlu işbirliği yürütmüş; savunma ve güvenlik alanında sahip oldukları imkân ve yeteneklerle öne çıkmışlardır. Müttefik ülkelerin silahlı kuvvetleriyle yüksek birlikte çalışabilirlik düzeyini haiz bu yeteneklerle NATO’nun muhtelif harekâtlarına ve misyonlarına kapsamlı katkılar da yapmışlardır.

Her ikisi de AB üyesi olup savunma ve güvenlik konularında uzun bir süre tarafsızlık politikası izleyen Finlandiya ve İsveç, Rusya'nın 24 Şubat 2022 tarihinde Ukrayna'da başlattığı savaşın ardından ulusal karar alma süreçlerini tamamlayarak 18 Mayıs 2022 tarihinde resmen NATO'ya üyelik başvurusunda bulunmuşlardır.

Sürecin ilerletilebilmesi için Finlandiya ve İsveç'ten terörle mücadele ile savunma sanayii ihracatında uyguladıkları yaptırımların ve kısıtlamaların kaldırılması başta olmak üzere meşru güvenlik kaygılarımızın giderilmesine yönelik somut adımlar atmaları tarafımızdan talep edilmiştir. Bu çerçevede, 25 Mayıs 2022 tarihinde Ankara'da başlayan üç ülke heyetleri arasındaki görüşmeler bilahare NATO Genel Sekreterinin inisiyatifiyle Brüksel'de devam etmiştir. 28-30 Haziran 2022 tarihlerindeki Madrid Zirvesinin hemen öncesinde NATO Genel Sekreterinin kolaylaştırıcılığında üzerinde mutabakat sağlanan Üçlü Muhtıra, üç ülkenin dışişleri bakanları tarafından 28 Haziran 2022 tarihinde Madrid'de imzalanmıştır. Üçlü Muhtıra temelinde terörizmle mücadele ve savunma sanayii ihracatındaki kısıtlamaların kaldırılması hususlarında beklentilerimizi karşılama taahhüdünde bulunmaları üzerine, NATO Madrid Zirvesinde, Üçlü Muhtıraya Zirve Bildirisinde atıfta bulunulması suretiyle, İsveç ve Finlandiya'nın NATO üyeliğine davet edilmelerine muvafakatimiz verilmiş, anılan ülkeler İttifaka katılım müzakerelerine başlamaya davet edilmiştir.

Bu temelde her iki ülkenin NATO'ya Katılım Protokolleri, 5 Temmuz 2022 tarihinde Brüksel'de Müttefik ülkelerin NATO daimi temsilcileri tarafından imzalanmıştır. Böylece “davetli” statüsü kazanan Finlandiya ve İsveç bu noktadan itibaren tüm NATO toplantılarına iştirak etmeye ve tasnife tabi olanlar dâhil ilgili belgelere erişebilmeye başlamışlardır.

Üçlü Muhtırayla, Finlandiya ve İsveç'in bu belgedeki taahhütlerini somut olarak uygulamalarının takibi ve ilerlemenin gözden geçirilmesi amacıyla Daimi Ortak Mekanizma tesis edilmiştir. Cumhurbaşkanlığı ve Dışişleri, Milli Savunma, İçişleri ve Adalet Bakanlıkları ile Milli İstihbarat Teşkilatı Başkanlığından yetkililerimizden müteşkil heyet üyelerimizin toplantılarına katıldığı Daimi Ortak Mekanizma, 26 Ağustos 2022 tarihinde Finlandiya'da, 24-25 Kasım 2022 tarihlerinde İsveç'te, 9 Mart 2023 tarihinde Brüksel'de, 14 Haziran 2023 tarihinde Ankara'da ve 6 Temmuz 2023 tarihinde Brüksel'de olmak üzere beş defa toplanmıştır.

9 Mart 2023 tarihindeki üçüncü Daimi Ortak Mekanizma toplantısının akabinde Finlandiya'nın Katılım Protokolü Ülkemizce onaylanmış ve böylece Finlandiya 4 Nisan 2023 tarihinde NATO'ya katılmıştır.

İsveç'in Üçlü Muhtıradan kaynaklı taahhütlerini yerine getirme durumu ise Daimi Ortak Mekanizmanın 14 Haziran ve 6 Temmuz 2023 tarihlerindeki dördüncü ve beşinci toplantılarında ele alınmış, keyfiyet son olarak Vilnius'ta düzenlenen NATO Zirvesi'nden önce, 10 Temmuz 2023 tarihinde yapılan toplantıda gözden geçirilmiştir.

Bu son toplantıda, İsveç en üst düzeyde, Üçlü Muhtıradaki kayıtlı taahhütlerini uygulamaya dair bir yol haritası sunma; bakan seviyesinde ikili düzeyde bir güvenlik işbirliği mekanizması tesis etme ve Ülkemizin AB üyelik sürecini güçlü bir şekilde desteklemeyi taahhüt etmiştir.

Gelinen aşamada, Üçlü Muhtıradaki kayıtlı taahhütler, 10 Temmuz 2023 tarihli Ortak Açıklamada yer alan unsurlar, İsveç'le ikili ilişkilerimiz, bu ülkenin NATO'yla kapsamlı ortaklık ilişkisi ve birlikte çalışabilirliği bakımından eriştiği seviye dikkate alındığında, İsveç'in NATO'ya üyeliğinin Türkiye'ninki dâhil Avrupa-Atlantik güvenliğine katkı sağlayacağı kanaatine varılmıştır.

Yukarıdaki mülahazalarla, İsveç'in Kuzey Atlantik Antlaşmasına Katılımına İlişkin Protokolün onaylanmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

T.C.

Cumhurbaşkanlığı

Sayı: Z-90666677-599-184836

23 Ekim 2023

Konu: Protokol

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

5 Temmuz 2022 tarihinde Brüksel’de imzalanan “Kuzey Atlantik Antlaşmasına İsveç Krallığının Katılımına İlişkin Protokol”ü Anayasanın 90 ıncı maddesi gereğince onaylanması uygun bulunmak üzere ilişikte bilgilerinize sunarım.

Recep Tayyip ERDOĞAN

Cumhurbaşkanı

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

29/12/2023

Esas No: 2/1706

Karar No: 73

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/1706 esas numaralı, “Kuzey Atlantik Antlaşmasına İsveç Krallığının Katılımına İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi”, Komisyonumuzun 16/11/2023 tarihinde yaptığı 5’inci toplantısı ile 26/12/2023 tarihinde yaptığı 6’ncı toplantısında görüşölmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

1. Giriş

Cumhurbaşkanlığınca 23/10/2023 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan “Kuzey Atlantik Antlaşmasına İsveç Krallığının Katılımına İlişkin Protokol”, 25/10/2023 tarihinde İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş imzasıyla “Kuzey Atlantik Antlaşmasına İsveç Krallığının Katılımına İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi” olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuştur. 2/1706 esas numaralı Kanun Teklifi 25/10/2023 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak Milli Savunma Komisyonuna havale edilmiştir.

Teklif, Komisyonumuzun 28’inci yasama dönemi 16/11/2023 tarihli 5’inci toplantısı ile 26/12/2023 tarihinde yaptığı 6’ncı toplantısında Dışişleri Bakanlığı, Millî Savunma Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ile Milli İstihbarat Teşkilatı Başkanlığı yetkililerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

2. Teklifin İçeriği

Komisyonumuza havale edilen Teklif ile, NATO’ya üyeliğinin Avrupa-Atlantik güvenliğine katkı sağlayacağı değerlendirilen İsveç Krallığı’nın Kuzey Atlantik Antlaşması’na katılımına ilişkin olarak Antlaşma’ya taraf her bir ülkenin imzaladığı Protokol’ün onaylanmasının uygun bulunması amaçlanmaktadır.

3. Komisyon Görüşmeleri

Komisyonumuzda Teklifin tümü üzerinde yapılan görüşmelerde;¹

16 Kasım 2023 tarihli toplantıda Dışişleri Bakan Yardımcısı Burak Akçapar tarafından;

Başta yakın coğrafyamız olmak üzere, uluslararası düzeyde derin bir değişim ve dönüşüm döneminden geçildiği, ülkemizin kuzeyinde ve güneyinde savaşın ve sıcak çatışmaların devam ettiği,

Ukrayna savaşının Avrupa Atlantik Bölgesi’ndeki güvenlik ortamını derinden sarstığı, Gazze’de 7 Ekim’den bu yana yaşananların ve İsrail’in binlerce Gazzeli’nin hayatını kaybetmesine yol açan saldırılarının, bölgemiz için ciddi ilave sınamalara yol açtığı ve yaşanan bu gelişmelerin güvenliğe 360 derece yaklaşımın önemini bir kez daha ortaya koyduğu,

Kuzey Atlantik Antlaşmasına İsveç Krallığının Katılımına Dair Protokolün, değişen güvenlik ortamının yarattığı bir diğer gereklilik olduğu, Ukrayna savaşının ardından Baltıklar ve kuzey coğrafyasının güvenliğinin NATO ittifakı için daha da önem kazandığı,

Baltık bölgesinin stratejik önemi haiz ülkelerinden olan İsveç’in, savaşın başlaması ertesinde, uzun bir aradan sonra savunma ve güvenlik alanındaki tarafsızlık politikasını terk ederek NATO’ya katılma kararı aldığı ve 18 Mayıs 2022 tarihinde NATO üyeliği için başvuruda bulunduğu,

İsveç’in müstakbel müttefikimiz olarak ülkemizin meşru güvenlik kaygılarını gözetmesi, ittifak dayanışması ruhuyla hareket etmeye başlaması gerektiğinin en üst düzey de dâhil olmak üzere vurgulandığı, bu amaçla 28-30 Haziran 2022 tarihinde gerçekleştirilen Madrid Zirvesi öncesinde İsveç ve Finlandiya’yla yapılan üçlü görüşmelerle terörle mücadele ve savunma sanayisi ihracatında ülkemize yönelik kısıtlamaları kaldırmaları amacına matuf Üçlü Muhtıranın imzalandığı,

Sürecin ilerlemesi bakımından bir yol haritası teşkil eden bu belgeyle İsveç ve Finlandiya’nın somut taahhütler üstlendiği, İsveç ve Finlandiya’nın bu çerçevede, PKK’nın propaganda, finansman ve eleman devşirme faaliyetlerini engelleme, PYD/YPG ve FETÖ’ye destek sağlamama, terörizmle

¹ Komisyonun toplantı tutanaklarına aşağıdaki bağlantı adresinden ulaşılabilir:

https://www5.tbmm.gov.tr/develop/owa/komisyon_tutanaklari.goruntule?pTutanakId=3193

https://www5.tbmm.gov.tr/develop/owa/komisyon_tutanaklari.goruntule?pTutanakId=3212

mücadelede yasal mevzuatı sıkılaştıracak adımlar atma, iade ve sınır dışı işlemlerimizi tüm boyutlarıyla işleme koyma, savunma sanayisi ticareti önündeki engelleri ortadan kaldırma konusunda taahhütte bulundukları, bu taahhütlerin hayata geçirilmesini ve somut ilerlemeleri takip etmek için üç ülke arasında Daimî Ortak Mekanizmanın tesis edildiği,

Daimî Ortak Mekanizmanın bugüne kadar beş defa toplandığı ve Mekanizma'ya dair müstakbel toplantının da Finlandiya'da düzenlenmesine yönelik planlamalara başlandığı ve Finlandiya'nın 4 Nisan 2023 tarihinde ittifaka katıldığı,

İsveç'in katılım sürecinde Sayın Cumhurbaşkanımızın NATO Genel Sekreteriyle, Sayın Bakanımızın da NATO Genel Sekreteri ve İsveçli muhatabıyla konu hakkında görüşmeler gerçekleştirdiği ve beklentilerimizi kuvvetli bir şekilde aktardığı,

2023 Vilnius Zirvesi öncesinde Sayın Cumhurbaşkanımız, İsveç Başbakanı ve NATO Genel Sekreterinin katılımıyla 10 Temmuz 2023 tarihinde düzenlenen üçlü görüşmenin ardından üçlü ortak açıklama yayınlandığı, ortak açıklamayla terörizmle mücadele başta olmak üzere muhtırada yer alan konuların ele alınacağı bakan düzeyinde ikili güvenlik işbirliği mekanizmasının tesis edildiği,

NATO katılım sürecinde İsveç Hükümeti ve kamuoyunun ülkemizin meşru güvenlik kaygılarını daha iyi anlamaya başladığı, gerek hükümet gerek kamuoyu düzeyinde terörle mücadele bağlamında eski yaklaşımların sorgulandığı ve bir öz eleştiri döneminin başladığı, bu kapsamda Başbakan Kristersson ve Dışişleri Bakanı Billström'ün Üçlü Muhtıra sonrası dönemde terörle mücadele bağlamında bir paradigma değişikliğine gittiklerini her vesileyle dile getirdikleri, İsveç Hükümetinin Üçlü Muhtırada varılan mutabakata uygun şekilde NATO üyesi olduktan sonra da taahhütlerine sadık kalacaklarını vurguladığı,

İsveç tarafının, Üçlü Muhtırada üstlendiği taahhüt çerçevesinde terörle mücadele bağlamında kapsamlı mevzuat değişikliğine gittiği ve bu çerçevede, 1 Ocak 2023 tarihinden geçerli olacak şekilde terör örgütüne katılımın cezalandırılmasına ilişkin bir anayasa değişikliği yapıldığı,

Anayasal değişiklik kapsamında Terörizmle Mücadele Yasası'nda yapılan değişikliğin 1 Haziran 2023 tarihinde yürürlüğe konulmak suretiyle terör örgütüne katılımın İsveç'te ilk kez suç hâline getirildiği ve 1 Temmuz 2022 tarihinde yeni Terörizmle Mücadele Yasasının yürürlüğe girdiği,

Dışişleri Bakanı Billström'ün PKK'nın İsveç'te para toplamak ve ülkemizi hedef alan terör faaliyetlerini finanse etmek üzere yoğun faaliyetlerde bulunduğuna ilişkin açıklamada bulunduğu, Başbakan Kristersson'un da Hükümetin organize suçla mücadeleye odaklanmasının PKK'nın faaliyetlerini zorlaştıracaklarını, kolluk güçlerinin bu suçlar üzerinde çalıştıklarını beyan ettiği,

NATO katılım sürecinde kurumlarımız arasında geliştirilen yakın iş birliği çerçevesinde İsveç'in, PKK'nın ve uzantılarının finansman faaliyetleri başta olmak üzere terör faaliyetleri konusunda farkındalık kazandığı ve bazı somut adımlar attığı, bu bağlamda, PKK'nın İsveç'teki ana finansman kaynaklarından sözde Kürt Kızılay'ı oluşumunun İsveç'in SEB Bankasındaki hesabının kapatıldığı, bu adımı sözde Kürt Kızılayı'nın faaliyet gösterdiği diğer ülkeler için de örnek olarak gösterildiği,

PKK terör örgütü mensubu bir kişinin cebir kullanmak suretiyle PKK adına haraç toplamak, terörizmin finansmanı ve ateşli silahlar mevzuatına muhalefet suçlarından dört yıl altı ay hapse mahkûm edildiği, söz konusu yargı sürecinde 1 Temmuz 2022 tarihinde yürürlüğe giren ve ağırlaştırılmış hükümler içeren yeni terör mevzuatının uygulandığı ve PKK mensubu bir kişinin terörle bağlantılı bir suçtan mahkûm edilmesinin İsveç'te bir ilki teşkil ettiği,

Ülkemizde silahlı terör örgütüne üyelikten altı yıl üç ay hapis cezasının infazı amacıyla hakkında arama kaydı olan PKK'lı bir şahsın 2 Aralık 2022 tarihinde ülkemize sınır dışı edildiği ve hâlihazırda ülkemizde hapis cezasının infaz edildiği,

6 Temmuz 2023 tarihinde yapılan son Daimi Ortak Mekanizma toplantısında İsveç tarafının PKK'yla iltisaklı olduğu anlaşılan kişilerin ülkeye girişlerini engellediğini beyan ettiği,

İsveç'in eski NATO Başmüzakerecisinin esasında 2022 Aralık ayında oturma ve çalışma izinlerinde PKK bağlantılı güvenlik sorunlarına daha fazla dikkat etmeleri gerektiğini anladığı, bu çerçevede bir düzine kişinin İsveç'e girişine izin vermediği, bazı kişilerin de İsveç'i terk etmesinin istendiğini kamuoyuna duyurduğu,

PKK iltisaklı çevrelerin eskiden olduğu gibi İsveç'te rahat bir harekât alanı bulamadığı ve örgütün baskı altında olduğu,

İsveç güvenlik makamlarının denetim ve uygulamalarının, örgüt oluşumlarının ve örgütle iltisaklı şahısların da eleştirilerine sebep olduğu, İsveç Başbakanı ve Dışişleri Bakanının PYD/YPG'nin PKK'yla bağına atıfla PYD/YPG'yle arasına mesafe koyacağına yönelik açıklamasının bu perspektiften değerlendirilebileceği,

Üçlü Muhtıra öncesi dönemde PYD/YPG-PKK, SDF'nin sözde temsilcilerinin İsveç'te bakan düzeyinde dahi kabul gördüğü, Başbakan tarafından yapılan bu açıklama sonrası İsveç Hükümeti ile örgüt mensupları arasındaki bu tür temas ve ziyaretlerin kesildiği,

PKK'nın Suriye'deki uzantılarının İsveç'teki tutum değişikliğinden duydukları rahatsızlığın açık kaynak paylaşımlarına da yansımaya başladığı,

Savunma sanayisi alanında da somut gelişmeler yaşandığı ve bu kapsamda savunma ürünlerinin ihracatından sorumlu Stratejik Ürün Gözetim İdaresi'nin 30 Eylül 2022 tarihinde ülkemize yönelik savunma sanayisi alanındaki kısıtlamaları kaldırdığı, geldiğimiz aşamada ihracat izin taleplerinin her bir durum temelinde değerlendirildiği ve bu kapsamda firmalarımızca şimdiye kadar yapılmış olan başvuruların tamamının olumlu sonuçlandığı,

İsveç'in NATO üyeliğiyle birlikte savunma sanayisi iş birliğimizin daha da gelişeceğinin değerlendirildiği ve İsveç'in, ülkemizin AB üyelik sürecine, bu meyanda AB'nin Daimî Yapılandırılmış İşbirliği Girişiminin Askerî Hareketlilik Konulu Projesi'ne yaptığımız başvuruya da açık destek verdiği,

İkili ilişkilerimize baktığımızda da Türkiye-İsveç arasındaki temas ve diyalog sürecinin parlamentolar arası ilişkiler dahil hız kazandığı, 15 Kasım 2023 tarihinde TBMM Başkanı Sayın Numan Kurtulmuş'un İsveçli mevkidaşıyla görüştüğü, İsveç Parlamentosunda İsveç Türk Parlamenter Ağının kurulduğu, bu süreçte Nordic ülkeleri arasındaki en büyük ticaret ortağımız olan İsveç'le ekonomik ve ticari iş birliğimizin yatırımlar dâhil geliştirilmesi yönündeki anlayış birliğimizin teyit edildiği, bu kapsamda Ekonomik ve Ticaret Ortak Komitesinin mayıs, haziran aylarında toplanmasının planlandığı,

2013 yılında Stratejik Ortaklık Bildirisi imzaladığımız İsveç'in ülkemizin AB üyelik sürecine yönelik süregelen desteğinin daha görünür hâle geldiği, önümüzdeki sürece baktığımızda, terörle mücadelede uzun soluklu gayretlerin gerekli kılınması gerektiği, tabiatıyla, İsveç tarafından takibi beklenen hususların da hâlâ mevcut bulunmadığı, Madrid Zirvesi'ndeki Üçlü Muhtıra ile Vilnius Zirvesi'ndeki üçlü ortak açıklama İsveç ile terörle mücadele alanındaki iş birliğimizin ilerletilmesi ve bu ülkeden beklentilerimizin takibi için gerekli zemini teşkil ettiği,

İhdas edilen Daimî Ortak Mekanizma'nın hâlihazırda müttefik olan Finlandiya'nın da katılımıyla önümüzdeki dönemde de sürdürülmesinin öngörüldüğü, dolayısıyla, söz konusu Mekanizmanın İsveç'in ittifaka katılmasıyla da işlevini sürdüreceği, ülkemizin meşru beklentilerinin ve İsveç'in taahhütlerinin takibinin de bu şekilde mümkün olabileceği,

Bu süreçte NATO'dan da bazı taleplerimizin olduğu, beklentilerimiz doğrultusunda Genel Sekreter Stoltenberg'in NATO Terörizmle Mücadele Özel Koordinatörünü ilk kez atadığı ve bu hususun 12 Ekim 2023 tarihinde açıklandığı,

Bu tasarrufun, ittifak bünyesindeki terörizmle mücadele çabalarının daha etkin kılınmasına ve eş güdümün artırılmasına katkı sağlayacak önemli bir adım olduğu, Madrid ve Vilnius Zirvelerinde varılan anlaşmaların ve verilen taahhütlerin takibinin Daimi Ortak Mekanizma dâhil tesis olunan çoklu ve ikili iş birliği mecraları üzerinden sürdürüleceği, Vilnius'ta kabul edilen ortak açıklamayla Türkiye ve İsveç arasında ihdası öngörülen Güvenlik İşbirliği Mekanizmasının da terörizmle mücadele dâhil ilgili konuların alınacağı üst düzeyle ilave bir mecra teşkil edeceği,

İsveç'in NATO'ya katılımının Avrupa Atlantik bölgesini daha güvenli hâle getireceği, ikili ilişkilerimizin müttefiklik bağı ve sorumlulukları temelinde daha da geliştirilmesine hizmet edeceği, özellikle savunma sanayii alanında iş birliğimizin gelişmesine katkı sağlayacağını değerlendirildiği,

Komisyon üyeleri tarafından;

Üçlü Mutabakatın, Muhtıranın ve ardından kurulan Daimî Mekanizmanın, imzalanan metinlerin hemen hemen büyük bölümünün temennilerden ibaret olduğu,

Macaristan'ın bu anlaşmayı henüz imzalamadığı, dolayısıyla bu süreci hassasiyetle takip edip Türkiye'nin millî güvenliğiyle ilgili talep edilen somut adımların atılıp atılmadığının bir kez daha gözlemlene gibi bir sorumluluğumuzun olduğu,

Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne giriş sürecine ilişkin İsveç'in destek vereceği yönünde bir beyanın söz konusu olduğu ancak bu beyanın nasıl somut bir aşamaya getireceği konusunda herhangi bir karşılıklı görüş olmadığının görüldüğü,

Rusya'nın Ukrayna'yı işgali sonucunda Avrupa halklarında ortaya çıkan güvenlik kaygılarının NATO'nun genişlemesiyle giderilemeyeceği deneyimine ve öngörüsüne sahip olunduğu,

İsveç'in ve ileride başka bir ülkenin NATO'ya üye olmasının askerî harcamaların artmasına paralel olarak halkın savaş ve çatışma kaygılarını da artıracığı,

NATO'nun en güçlü ikinci ordusuna sahip olan ülkemizin, NATO'nun güvenlik ve istikrarına katkı sağlayan en önemli NATO üyesi konumunda olduğu, ülkemiz ile NATO'nun bölgesel ve küresel güvenliğine önemli katkıda bulunan iş birliklerinin tarihî bağlar, askerî iş birliği, terörle mücadeledeki katkı, bölgesel istikrara katkı ve kolektif savunma ve güvenlik taahhüdü şeklinde beş başlık altında sıralanabileceği,

NATO'nun değerinin demokrasi, insan hakları, hukukun üstünlüğü gibi temel değerleri savunma konusundaki taahhüdünden geldiği ve bu değerlerin sadece üye ülkeler için değil, aynı zamanda genel olarak küresel barış ve istikrar açısından çok büyük öneme sahip olduğu,

Bir ittifak olmanın gereğiyle NATO'ya üye tüm ülkelerin terörün her türlüşüyle ve her biçimiyle; her yöntemiyle etkin mücadele yürütmesi ve sınırları içerisinde inanç özgürlüklerine ve kutsal değerlere saygı göstermesi gerektiği, İsveç'ten de diğer tüm NATO üyesi devletlerden beklediğimiz gibi bu temel ilke ve değerlere saygı göstermek ve bunun gereklerini hem yasal düzenlemelerde hem de pratik olarak uygulamada görmek olduğu,

İsveç tarafından haziran ayında terör yasasının kabul edilmesinin ülkemizin diplomatik bir başarısı olduğu,

Ülkemizin NATO'ya üye olurken bir bedel ödediği, 1950'li yıllarda Türkiye'nin NATO'nun kurulmasının hemen ardından NATO üyeliği için başvurduğu ancak 1952 yılına kadar yani Kore savaşına kadar Türkiye'nin yapmış olduğu üç başvurunun reddedildiği,

Ülkemizin jeopolitik konumu bakımından üç çatışma coğrafyasının tam merkezinde hayat sürmek zorunda kalan ve aynı zamanda da NATO'nun güney sınırlarını korumakla görevli olan bir ülke konumunda olduğu,

Ancak Türkiye'nin güney sınırları bir saldırıya maruz kaldığında NATO'nun müttefiklik ruhunu ortaya koyamadığı, Türkiye'nin bedeli karşılığında, Patriot füzeleri istemesine rağmen, kendi sınırları olduğu kadar NATO'nun da sınırları olan güney sınırlarını korumak için Patriot füzeleri talep etmesine rağmen bu talebin geri çevrildiği ve bu hususların gözden geçirilmesi, yeniden ihya ve ikame edilmesi gerektiği,

İsveç'in bugüne kadar atmış oldukları adımların değerli bulunduğu ancak yeterli bulunmadığı,

Protokol'e bakıldığında terörle mücadele konusunda bir yol haritasından bahsedildiği ve bu yol haritasının ne olduğu,

Görüşülen Protokol ile ilgili olarak konunun başka konularla ilişkilendirilip ilişkilendirilmeyeceği,

PKK üyesi olma gerekçesiyle kaç kişi hakkında iade talebinde bulunulduğu ve İsveç yasalarına göre hangi örgütlerin terör örgütü olduğu,

İçişleri Bakanlığımızda Emniyet Teşkilatının hazırladığı bir raporun olduğu ve bu raporun milletvekillerine de dağıtıldığı ve söz konusu raporda geçen, adı alınan bazı derneklerin PKK'nın uzantısı olduğu ve bu derneklerin faaliyeti bakımından geline aşamanın ne olduğu, terörle mücadele yasasıyla İsveç'in bir adım attığı ve bunun olumlu yönde atılmış bir adım olarak değerlendirmek gerektiği ancak netice itibarıyla uygulamada Türkiye açısından somut yansımaların olup olmadığı, bugün geline aşamada kaldırılan ambargoların neler olduğu ve bunu İsveç'in niye uyguladığı,

hususlarında yöneltilen soru ve görüşlere cevaben Dışişleri Bakan Yardımcısı ile Adalet Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürü tarafından;

Macaristan'ın 5 Temmuz 2022'de Türkiye dâhil diğer tüm NATO ülkeleriyle birlikte katılım Protokolünü imzaladığı ve Macaristan Parlamentosunda onay sürecinin devam ettiği, mevcut beyanlarını onaylayan en son ülke olmayacakları yönünde olduğu, dolayısıyla Türkiye'deki gelişmeleri de takip ettiklerinin anlaşıldığı,

ABD, Hollanda ve Almanya'nın Patriot bataryalarını 2015 sonuna kadar ülkemizde konuşlandırdığı, bilahare 2016'dan itibaren İspanya'nın Patriot bataryasını intikal ettirdiği ve hâlen Türkiye'de bu bataryanın konuşlu bulunduğu,

İsveç yönetiminin PKK dâhil terörle mücadele konusunda üçlü muhtıra sonrası dönemde kendileri açısından bir paradigma değişikliğine gittiklerini beyan ettiği, İsveç tarafından bu paradigma değişikliğinin yasal alanda atılan bazı adımlarla destekleme cihetine gidildiği, bunlardan bir tanesinin Anayasa'yı değiştirmek, diğerinin ise bunu izleyecek şekilde ilgili yasayı değiştirmek olduğu, bu mevzuat değişikliklerinin kalıcı, süreklilik arz eden yasal dönüşümler konumunda bulunduğu,

Terörle mücadeleye ilişkin, Vilnius Zirvesi marjında kararlaştırılan iki unsurdan bir tanesinin bu yol haritasının oluşturulması, diğerinin de bakan düzeyinde bir güvenlik iş birliği mekanizması kurulması olduğu, İsveç'in bu yol haritası taslağını hazırladığını ve ülkemize bildirildiği ve NATO üyeliğiyle birlikte bu taslağı, bu yol haritasını bize sunacağı, buna ek olarak Güvenlik İşbirliği Komitesi'nin de bu şekilde kurulacağı, hâlihazırda İsveç'in ülkemizde PKK üyeliğinden arama kaydı bulunan bir şahsı 2022 Aralık ayında ülkemize sınır dışı ettiği, bunun doğru yönde atılmış olumlu bir adım olduğunun değerlendirildiği, ayrıca bu süreçte terörle iltisaklı şahıslara oturum ve çalışma izni verilmemesi konusunda da İsveç tarafından adımlar atıldığının görüldüğü,

Başka mevzularla ilişkilendirme bakımından; 40 adet F-16 Blok 70 talebinde bulunulduğu, aynı zamanda Blok 40/50 modernizasyonu için istek mektuplarının da Eylül 2021'de Amerika Birleşik Devletleri'ne sunulduğu, Mayıs 2022'de bunların tevdi edildiği, Amerikan Kongresinde bir sürecin başlaması gerektiği ancak bu sürecin henüz başlamadığı, Kongre tarafında bir ilişkilendirme durumunun yapıldığının anlaşıldığı ancak ABD'nin müttefiklik ruhuna uygun hareket etmesi gerektiğinin belirtildiği ve F-16 talebimizin ilgisiz konularla ilişkilendirilemeyeceğinin ve bunun kabul edilemeyeceğinin açık bir şekilde ifade edildiği,

1980’li yıllardan itibaren Bakanlık tarafından çıkarılan bir sayının mevcut olduğu, iadesi amacıyla terör suçundan dolayı 32 talebimizin mevcut bulunduğu, adi suç nedeniyle de İsveç’ten talep edilen 37 suçlu talebi olmak üzere toplam 69 talebin olduğu,

Üçlü Muhtıra’nın 4’üncü maddesine bakıldığında, Türkiye’nin millî güvenliğine yönelik tüm tehditlere karşı Türkiye’ye tam destek verileceği taahhüt altına alındığı, Finlandiya ve İsveç açısından bu amaçla İsveç ve Finlandiya’nın “PYD/YPG” ve “Türkiye’de FETÖ olarak tanımlanan” şeklinde ifade ettiği, bu kapsamda “FETÖ’ye destek sağlamayacakları” şeklinde taahhüdün bulunduğu,

PKK konusunda ise ayrı bir maddenin mevcut bulunduğu ve PKK’nın yasaklanmış bir terör örgütü olduğunun teyit edildiği, ayrıca PKK ve diğer tüm terörist örgütlerin ve bunların uzantılarının faaliyetleriyle iltisaklı kuruluşlar ve paravan örgütler içerisinde yer alan bu terör örgütleriyle bağlantısı bulunan terörist gruplarla da mücadelenin taahhüt edildiği,

Kısıtlamalar konusunda, savunma sanayisindeki kısıtlamaların Barış Pınarı Harekâtı’ndan sonra başladığı, ihracat kısıtlamalarının bu dönemde tamamen kaldırıldığı, bu kararın Üçlü Muhtıra sürecinin doğrudan bir sonucu olduğu, bütün şirketlerimizin bütün başvurularının olumlu yanıtlandığı şu anda bekleyen herhangi bir Türk şirketinin bir başvurusu bulunmadığı, bu gelişmelerin İsveç ve Finlandiya ile başlatılan sürecin sonucu olduğu,

26 Aralık 2023 tarihli toplantıda Dışişleri Bakan Yardımcısı Burak Akçapar tarafından;

İsveç’in NATO üyeliği sürecinin kendi parametreleri temelinde değerlendirilmesinin fayda sağlayacağı görüşünden hareketle bir çalışma içerisinde olunduğu,

Terörizmle mücadelede Sayın Cumhurbaşkanımızın güçlü liderliğinde, yüce Meclisimizin ve ilgili tüm kurumlarımızın desteğiyle kararlı ve ilkel bir tutum izlendiği, ABD’nin terör örgütü PKK-PYD/YPG-SDG’yle yürüttüğü iş birliğinden duyulan rahatsızlığın her platformda dile getirildiği,

NATO içinde ve dışında müttefiklik veya dostluk ruhuyla bağdaşmayan beklentilerimizi karşılamaktan son derece uzak bazı muamelelerin söz konusu olduğu, savunma sanayi alanında ülkemizin ihtiyaçlarını engellemeye yönelik kısıtlamaların hepimiz için ciddi bir rahatsızlık kaynağı hâline geldiği,

Bu çerçevede Vilnius Zirvesi Bildirisi’ne müttefikler arasında bu yaptırımların ortadan kaldırılması gerektiğine dair yazımızın Türkiye Cumhuriyeti diplomasisi olarak ekletildiği, bunun somut sonuçlarının da görülmeye başlandığı,

Önümüzdeki dönemde savunma sanayi ürünlerinin ihracatına yönelik yaptırım ve engellemeler getiren ülkelerin sayısının ciddi şekilde azaldığı, örneğin, İsveç’in, Üçlü Muhtıra çerçevesinde attığı adımlarla artık bu alanlarda ülkemize yaptırım ve kısıtlama uygulamadığı, bu durumun Finlandiya için de geçerli olduğu, bu konuda bazı müttefiklerimizin hâlâ atmaları gereken adımlar bulunduğu, Sayın Cumhurbaşkanımız ve Sayın Bakanımız tarafından muhataplarla yapılan görüşmelerde ve kamuoyuna yapılan açıklamalarda bu hususların açıklıkla dile getirildiği,

Kutsal kitabımıza yönelik “ifade özgürlüğü” kisvesi altında gerçekleştirilen saldırıların kabul edilmediği, İsveç’te koalisyon hükûmetine dışarıdan destek veren aşırı sağcı parti liderinin ülkede yeni cami inşaatlarına izin verilmemesi ve mevcut camilerin yıkılması yönündeki açıklamalarına İsveç Başbakanı tarafından gerekli yanıtın verildiği,

İsveç Başbakanlığı tarafından resmî sosyal medya hesabından yapılan paylaşımlarda; İsveç’te din hürriyetinin anayasal bir hak olduğu, bireylerin tek başlarına veya diğerleriyle birlikte ibadet edebilecekleri, bunun Hristiyanlar, Müslümanlar, Museviler ve diğer inançlara mensup olanlar için eşit bir şekilde herkes için geçerli olduğunun vurgulandığı, İsveç’te ibadet yerlerinin yıkılmadığı, demokratik değerler ve hukukun üstünlüğü çerçevesinde, şiddete varan aşırıcılıkla mücadele edilmesi gerektiği, antisemitik açıklamalar yapanların veya Müslümanları tahrik edenlerin esasen İsveç halkını tahkir ettiği, daha fazla kutuplaşmaya değil, birliğe ihtiyaç duyulduğu ve bu anlamda bazı olumlu adımlardan ve yaklaşımlardan bahsetmenin mümkün olduğu,

Avrupa ve bölgemize yönelik güvenlik sınamalarının her gün tecrübe edildiği, ayakta kalan ve güçlenen tek savunma yapısı olan NATO'ya mensubiyetimizin öneminin ve NATO içindeki etkin ve yön verici rolümüzün herkes tarafından bilindiği, güvenliğin bölünmezliği ve 360 derece yaklaşımının bizim özenle savunduğumuz ilkeleri teşkil ettiği,

Finlandiya'yla birlikte İsveç'in de değişen güvenlik koşulları çerçevesinde NATO üyeliğini hedeflemeye başladığı, Mayıs 22'deki başvurularından itibaren, iki ülkenin de özellikle terörizme bakışlarında ve bununla mücadele alanında bazı somut değişiklikler yapmaları gerektiğinin anlatıldığı,

Konuya askerî stratejik bakış açısıyla yaklaştığımızda da Finlandiya'dan sonra İsveç'in de NATO'ya dâhil olmasıyla Avrupa Atlantik coğrafyasının kuzeyinde güvenlik boşluğunun kalmayacağı, bunun da ülkemiz dâhil ittifakın geneline olumlu yansımalarının olacağı,

Çabalarımızla Madrid'de kabul edilen stratejik konseptte terörizmin NATO için bir tehdit olarak kabul edildiği, yine ülkemizin çabasıyla ve İsveç ile Finlandiya'nın üyelik sürecindeki vurgumuzun da yardımıyla NATO Genel Sekreteri tarafından ilk kez bir Terörle Mücadele Özel Koordinatörünün atandığı,

Bu kapsamda İsveç'teki mevzuat değişikliklerinin uygulamadaki yansımalarının da görülmesine başlandığı, yeni terörizmle mücadele yasasının Üçlü Muhtıra'nın imzalanmasından kısa bir süre sonra 1 Temmuz 2022'de yürürlüğe girdiği, terör örgütüyle angajmana girilmesi ve terör örgütüne destek verilmesi hâlinde örgütlenme özgürlüğünün sınırlandırılması için 1 Ocak 2023 tarihinden itibaren geçerli olacak şekilde Anayasa'da değişiklik yapıldığı ve Anayasa değişiklikleriyle birlikte yeniden güncellenen terörizmle mücadele yasasının 1 Haziran 2023 tarihinde yürürlüğe girdiği bu yasayla terör örgütüne katılımın artık suç hâline getirildiği,

İsveç'in, ülkemizle bağlantılı dava ve konularda eşgüdümü teminen bir irtibat savcısı atadığı ve çeşitli temasların gerçekleştiği,

PKK'nın İsveç'teki ana finansman kaynaklarından sözde “Kürt Kızılayı” oluşumunun SEB bankasındaki hesabının kapatıldığı, Kürt Kızılayı'nın başka bankada hesap açmaya yönelik çabalarının sonuç vermediği ve hiçbir bankanın kendilerinde hesap açılmasını kabul etmediği ve bu oluşumun geçen hafta İsveç'teki faaliyetlerini sonlandırma kararını açıkladığı ve söz konusu oluşumun mal varlıklarının ülkemizde dondurulduğu,

PKK mensubu bir şahsın 6 Temmuz 2023 tarihinde terörizmin finansmanı ve kara para aklama suçlarından ilk kez mahkûm edildiği ve söz konusu kararın gerekçesinde yeni mevzuata da yer verildiği,

Sayın Bakanımızın katılımıyla 6 Temmuz 2023 tarihinde yapılan son Daimi Ortak Mekanizma Toplantısı'nda İsveç tarafının PKK'yla iltisaklı olduğu anlaşılan kişilerin ülkeye girişlerini engellendiğini bildirdiği ve hakkında arama kaydı olan PKK'lı bir şahsın ülkemize teslim edildiği,

Yabancılar Kanunu'nda 1 Mart 2024 tarihinde yürürlüğe girmesi önerilen değişikliklerle güvenlik tehdidi oluşturduğu düşünülen yabancıların oturma izinlerinin iptali ve sınır dışı edilmelerine ilişkin süreçlerin sıklaştırılmasının hedeflendiği,

Kutsal kitabımıza yönelik saldırıların önlenmesi amacıyla kamuya açık gösterilere izin verilmesine ilişkin mevzuatı değerlendirmek ve tekliflerde bulunmak üzere Hükümet tarafından Ağustos ayında bir çalışma grubu kurulmasının kararlaştırıldığı, çalışma grubunun raporunu en geç 1 Temmuz 2024 tarihine kadar sunmasının öngörüldüğü,

İsveç polisinin 4 Mayıs 2023 tarihinde, Paludan hakkında 2022 yılında Malmö'de gerçekleştirdiği kutsal kitabımızı yakma eylemi nedeniyle etnik ve ulusal gruba karşı tahrik suçundan giyabi tutuklama kararı verildiği,

Vilnius’da kabul edilen ortak açıklamayla Türkiye ve İsveç arasında ihdası öngörülen ikili güvenlik iş birliği mekanizmasının da terörizmle mücadele dâhil ilgili konuların ele alınacağı ilave bir mecra teşkil edeceği,

İsveç’in NATO’ya katılımının Avrupa Atlantik Bölgesini daha güvenli hâle getireceği, ikili ilişkilerimizin müttefiklik bağı ve sorumlulukları temelinde daha da geliştirilmesine hizmet edeceği, özellikle ülkemiz için kritik önemde olan savunma sanayisi alanında iş birliğimizin gelişmesine katkı sağlayacağı,

Komisyon üyeleri tarafından:

İsveç’in üyeliğinin onaylanmasının savunma sanayisine katkısının ne yönde olacağı, savunma sanayisine dair bahsedilen engellemeler kapsamında hangi ülkeler tarafından engelleme bahanelerinin ortadan kaldırılacağı,

F-16’ların kaçınıcı nesil savaş uçağı olduğu ve konuşulan modernizasyon kitlerinin bir sınıf atlamayı sağlayıp sağlamadığı ve gerçekten bu uçaklara ihtiyacımızın olup olmadığı,

Vilnius Zirvesinin sınırlı bir süreç olmadığı, üçlü mutabakat ve zirvede Türkiye’ye verilen söz ya da taahhüt edilen hususların aslında bir zamanla sınırlanmış olmadığı, İsveç NATO’ya katılsa da sürecin üyelikten sonra da devam edeceği,

Bu kısa süre içerisinde İsveç’in mevzuatsal anlamda attığı adımların Avrupa Birliği ve Avrupa ülkelerinin kendi değişim ve dönüşüm reform süreçleriyle, onların o dokularıyla kıyasladığında son derece müspet bir sürecin işlediğinin görüldüğü,

Özellikle suçluların karşılıklı iadesinin ve müzakere konusundaki yetkili savcının atanmasının, sözde Kürt Kızılai’nin kapatılması ve buna dair önlemler alınmasının, Anayasa’nın değiştirilmesinin, ilgili yasal düzenlemelerin yapılmasının ve pek çok mekanizmanın hatta NATO’da ilk defa bir terör koordinatörünün atanmasının kalıcı değişiklikler olduğu,

hususlarında yöneltilen soru ve görüşlere cevaben Dışişleri Bakan Yardımcısı ile Millî Savunma Bakanlığı Savunma ve Güvenlik Genel Müdür Yardımcısı tarafından:

Bazı ülkelerin savunma sanayisi konusunda bize ve başka ülkelere ambargolar uyguladıklarının bilindiği, bu hususun Vilnius Zirvesi’ne giden dönemde bir mesele hâline getirildiği ve NATO’da 30’uncu maddenin müzakere edildiği, İsveç’in de bu çerçevede kendi kısıtlamalarını kaldırdığı, bütün firmalarımıza olumlu şekilde yaklaştığı, bahse konu bahanelerin genellikle İsveç’in üyeliğinin gecikmesi sözüyle ortaya konulduğu ve İsveç’in üyeliğinin gerçekleşmesi ile bu bahanelerin ortadan kalkacağı,

F-16 konusunda bir gelişmenin mevcut olduğu, Sayın Cumhurbaşkanımızın ABD Başkanıyla yaptığı görüşmede ABD Başkanının F-16 konusunda İsveç’in üyeliği gerçekleştikten sonra Kongre üzerinde etkisini kullanarak Kongre nezdinde girişimde bulunacaklarını belirttiği,

İsveç’in çok gelişmiş bir savunma sanayisinin bulunduğu, ileri teknolojiye ve sanayi tabanına sahip olan bir ülke olması nedeniyle İsveç’in bu sürede uyguladığı kısıtlamaları kaldırmasının savunma sanayimiz açısından oldukça önemli olduğu,

F-16’ların dört buçuk jenerasyon savaş uçağı olarak belirtildiği ve şu anda alınacak “viper”ların da dört buçuk jenerasyon olduğu, esas olanın Türkiye’nin kendi millî üretimi ve millî silah sanayisi olacağı ve bu kapsamda kendi millî beşinci nesil uçağımız olan KAA’nın geliştirilmesinin öncelikli olacağı,

Bu arada filomuzun 4,5 nesil F-16’larla yani “viper”larla, bu versiyonla desteklenmek istenildiği, mevcut F-16’larımızın ömrünü uzatmak için bu tedarikin yeniden yapılan bir modernizasyon olarak görülmesi gerektiği,

ifade edilmiştir.

4. Teklif Metnine İlişkin Kabuller ve Değişiklikler

Teklifin tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Teklif ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek oy çokluğu ile maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Teklifin 1'inci, 2'nci ve 3'üncü maddeleri aynen kabul edilmiştir.

5. Genel Kurulda Temsil

İçtüzüğün 45'inci maddesi uyarınca, Teklifin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan, Gaziantep Milletvekili Ali Şahin, İstanbul Milletvekili Seda Gören Bölük, Gaziantep Milletvekili Derya Bakbak, İstanbul Milletvekili Tuğba Işık Ercan ile Konya Milletvekili Ziya Altunyaldız, Teklif ile ilgili özel sözcü olarak seçilmiştir.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Fuat Oktay</i>	<i>Mustafa Canbey</i>	<i>Ceyda Bölünmez Çankırı</i>
Ankara	Balıkesir	İzmir
Kâtip	Üye	Üye
<i>Derya Bakbak</i>	<i>Asuman Erdoğan</i>	<i>Kürşad Zorlu</i>
Gaziantep	Ankara	Ankara
(Bu raporun özel sözcüsü)	(Bu raporun özel sözcüsü)	(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Cemalettin Kani Torun</i>	<i>Ceylan Akça Cupolo</i>	<i>Talih Özcan</i>
Bursa	Diyarbakır	Düzce
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	
Üye	Üye	Üye
<i>Mahmut Rıdvan Nazırlı</i>	<i>Kamil Aydın</i>	<i>Utku Çakırözer</i>
Elâzığ	Erzurum	Eskişehir
Üye	Üye	Üye
<i>Ali Şahin</i>	<i>Mehmet Güzelmansur</i>	<i>Derya Ayaydın</i>
Gaziantep	Hatay	İstanbul
(Bu raporun özel sözcüsü)		
Üye	Üye	Üye
<i>Seda Gören Bölük</i>	<i>Tuğba Işık Ercan</i>	<i>Oğuz Kaan Salıcı</i>
İstanbul	İstanbul	İstanbul
(Bu raporun özel sözcüsü)	(Bu raporun özel sözcüsü)	
Üye	Üye	Üye
<i>Zafer Sırakaya</i>	<i>Namık Tan</i>	<i>Ziya Altunyaldız</i>
İstanbul	İstanbul	Konya
		(Bu raporun özel sözcüsü)
	Üye	
	<i>Süreyya Öneş Derici</i>	
	Muğla	

MUHALEFET ŞERHİ

Komisyonumuzun uluslararası anlaşmaların uygun bulunmasına ilişkin kanun teklifine dair muhalefet şerhi aşağıdaki gibidir.

Bilgilerinize sunarım.

2/1706 esas numaralı; İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un "Kuzey Atlantik Antlaşmasına İsveç Krallığının Katılımına İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi "ne Şerhimiz:

DEM Parti olarak, Rusya'nın Ukrayna'yı işgali sonucunda Avrupa halklarında ortaya çıkan güvenlik kaygılarının NATO genişlemesiyle giderilemeyeceği deneyimine ve öngörüsüne sahibiz. Bugün, Putin'in işgal ve yayılmacı politikalarına karşı NATO üyesi ülkelerin askeri bütçelerini arttırmak yerine bu bütçeyi barışçıl politikalar ve savaşın yarattığı tahribata harcanmasından geçer. İsveç'in veya ileride başka bir ülkenin NATO'ya üye olması sadece ve sadece askeri harcamaların artmasına paralel halkın savaş ve çatışma kaygılarını da arttırmaktadır.

Bugün TBMM'ya sunulan İsveç'in üyeliği, İsveç halkının güvenliğini ve geleceğini garanti altına alacağı iddia edilse de hiç uzak olmayan bir gelecekte İsveç halkını tarihinde görülmemiş bir savaşın eşiğine götürme riski taşımaktadır. Hatırlatmakta fayda vardır ki, Türkiye NATO'ya üye olma şartı Kore Savaşı'na asker göndermektir. Sonuca baktığımızda, Kore halkları ikiye bölünüp tarihsel düşmanlık edildi ve Kuzey Kore olarak kurulan devlet bugün herkes için tehdit olmaya devam ediyor, Türkiye'nin NATO'ya üyeliği ise daha fazla savunmaya bütçe ayırmaya neden olmuştur.

DEM Parti olarak, NATO'nun askeri yöntemlerle savaşlara barışçıl çözüm üretmeyeceğini aksine savaş ve çatışmanın daha geniş bölgelere yayılmasına neden olacağını düşünüyoruz. NATO'nun NATO Parlamenterler Asamblesi'ni daha yetkili ve etkin bir yapıya büründürerek askeri yöntemler yerine demokratik, siyasi ve diplomatik yöntemlerle bölgesel savaşların önüne geçmesi gerektiğini düşünüyoruz. Türkiye halklarının barışçıl geleceğinin önünde en büyük engelin askeri yöntemler olduğunu düşündüğümüz gibi başka halklarının barışçıl geleceğinin önünde en büyük engelidir.

İsveç'in NATO üyeliği hususunda AKP hükümetinin yürüttüğü pazarlıkların merkezinde Avrupa'da yaşayan Kürtlerin demokratik haklarının askıya alınması bulunmaktadır. Tarihin utanç sayfalarına geçen bu pazarlıkta DEM Parti olarak, açık bir şekilde karşı çıkıyoruz. Kürt Sorununu demokratik ve barışçıl yollarla çözmek yerine, Türkiye'de Kürtlere uyguladığı hukuksuzluk rejimini Avrupa'nın tüm coğrafyasına yayma amacı taşımaktadır. Türkiye'yi derin bir şekilde sarsan Kürt Sorunun savaş ve çatışmayla çözüme yöntemi bugün AKP'nin dış politikasını "Kürt düşmanlığı" çerçevesinde yürütmesine neden olmuştur. Fakat Kürt

düşmanlığı üzerinden yürütölen bu politika ne Kürt halkının ne de diğör Türkiye halklarının yararınadır.

Sonuç olarak hem NATO’nun tarihte de tanık olduğumuz şekilde genişleme stratejisinin savaştan başka hiçbir şey getirmeyeceğı nedeniyle hem de Kürtlerin pazarlık haline getirilmesi nedeniyle bu anlaşmayı reddediyoruz ve **şerh düşüyoruz**.

Ceylan Akça Cupolo

Diyarbakır

MUHALEFET ŞERHİ

26/12/2023 tarihinde Plan ve Bütçe Komisyonu gündemine alınan 2/1706 esas numaralı Kuzey Atlantik Antlaşmasına İsveç Krallığının Katılımına İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi aynı gün görüşülmüş ve kabul edilerek komisyon görüşmelerini tamamlamıştır.

İsveç'in, NATO'ya resmi başvurusunu yapmasının ardından Madrid Zirvesi'ne giden süreçte Cumhurbaşkanı Erdoğan, “*NATO bir güvenlik teşkilatıdır, teröre çanak tutan bir örgüt değildir*” ifadeleriyle İsveç'in üyeliğine karşı çıkmıştır. Hükümet yetkilileri, defaten İsveç'i PKK-PYD-YPG terör örgütüne destek vermekle isnat etmiştir. Nitekim dönemin Adalet Bakanı Bekir Bozdağ 20 Ağustos 2022 tarihinde yapmış olduğu açıklamada mezkûr ülkenin terör örgütü üyelerinin iade edilmesi sürecine dair bir iş birliği yapmadığını ifade etmiştir. Hükümet tarafından geçmişte İsveç'in NATO üyeliğinin hilafına yapılan pek çok irade beyanına rağmen, Vilnius'ta gerçekleştirilmiş olan NATO Zirvesi'nde Cumhurbaşkanı Erdoğan, NATO Genel Sekreteri Stoltenberg ve İsveç Başbakanı Kristersson ile mutabakat sağlamıştır.

Siyasi iktidar İsveç'in üyelik konusunu seçim sürecinde bir propaganda aracı olarak kullanmış, pek çok başlığı konuyla ilişkilendirmiş ve gerek iç kamuoyunda gerekse muhataplarımız nezdinde beklentileri arttırmıştır. Bu ikircikli tutum karşısında adım adım rasyonel biçimde yürütülmesi gereken diplomasi süreci bağlamından koparılmıştır.

Hatta 15 Aralık 2023 tarihinde Cumhurbaşkanı Erdoğan ilgili kabul sürecinin komisyondan geçtiğini ve komisyonun Kongre ile görüşme halinde olduğunu açıklamıştır. Bu açıklama bile meselenin ne ölçüde ciddi yürütüldüğüne ilişkin kaygılarımızı haklı çıkaracak niteliktedir. TBMM Genel Kurulunda bu detayı gündeme getirmemizin ardından komisyon yeniden toplanmıştır.

İYİ Parti ilkesel olarak eğer Türkiye'nin güvenliğine katkı sağlayacak ise NATO'nun genişlemesine karşı değildir ancak Türkiye Cumhuriyeti Devletine ve Türk milletine yapılan her türlü dayatmaya karşıdır. Türkiye, NATO ve İsveç arasında hazırlanmış olan mutabakat metni, geleceğe yönelik bir temenniler beyannamesi niteliğindedir. NATO ekseninde Türkiye ve İsveç arasında yürütülen süreçte ülkemizin güvenlik kaygılarına dair somut ve tatmin edici bir

tekâmül gerçekleşmemiştir. Türkiye Cumhuriyeti'nin NATO'daki belirleyici rolünün akılcı, tutarlı ve Cumhuriyetimizin ilkelerine uygun bir siyasa ile buluşturulması gerekmektedir.

Her devletin uluslararası alanda kendi çıkarını gözetmesi zorunluluğunu göz ardı etmeksizin ülkemizin somut kazanımlar elde etmesi birincil önceliğimizdir. Somut adımlardan ziyade sözler ve vaatler üzerinden oluşturulan dış politika, iyi niyet ilkesinin suiistimaline açıktır. Zira Türkiye'nin somut kazanımlar elde etmeden İsveç'in NATO üyeliğine vereceği destek, ülkemizi telafisi mümkün olmayan dış politika açmazına sürükleyecektir. Türkiye'nin NATO'daki belirleyiciliği ve elinde bulundurduğu meşru imkânlar, Türk milletinin ve Türkiye Cumhuriyeti'nin yüksek menfaatlerinin tecellisi için kullanılmalıdır.

İşte bu sebeplerle İYİ Parti, komisyon aşamasında İsveç'in NATO'ya üyeliğine hayır oyu kullanmıştır. Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda gerçekleşecek nihai oylamada ise devletimizin çıkarlarını gözetken taleplerimizin muhataplarımızca ne ölçüde yerine getirildiğine tekrar bakılacak karar verilecektir. İYİ Partinin talepleri çerçevesinde, İsveç'in NATO üyeliğine onay verilmesi için şu adımların atılmasının yerine getirilmelidir:

1. İsveç, Türkiye'nin iadesini istediği teröristleri iade etmelidir. Hiçbir terörist iade edilmemiştir.
2. Kutsal kitabımız Kuran-ı Kerim'e yönelik saldırıları önleyecek yasal tedbirlerin geliştirilmesinde daha somut adımlar atmalıdır.
3. ABD, Suriye'nin kuzeyindeki PKK/YPG'nin siyasi ve terörist oluşumlarına desteğini kesmeli ve PKK-PYD ile mücadelede NATO'nun desteği alınmalıdır.
4. Türkiye'deki Suriyeli sığınmacıların kısa sürede Suriye'ye dönüşüne yönelik projeye ve bu kapsamda Suriye'nin kuzeyinde yapılması gereken yeniden inşa projelerine NATO ve AB ülkelerinin fon oluşturmaları sağlanmalı.
5. Türkiye'nin F-16 uçağı ve F-16 modernizasyon kitlelerini satın alma taleplerine mütteliklik ilişkisinin sürebilmesi için acilen onay verilmelidir. Şu an ABD Başkanı Biden ile Erdoğan arasındaki telefon görüşmesinden başka bir somut taahhüt ve ilerleme yoktur.
6. ABD, Ege Denizi ve Doğu Akdeniz'deki dengeleri bozacak, hakkaniyeti ve uluslararası hukuku ortadan kaldıracak şekilde Yunan ve Rumlara Türkiye ve KKTC aleyhinde verdiği askeri desteklerini geri çekmelidir.

Mezkûr görüş ve taleplerimizi büyük Türk milletinin tensiplerine arz ederiz.

Kürşad Zorlu

Ankara

MUHALEFET ŞERHİ

Kuzey Atlantik antlaşmasına İsveç Krallığının katılımına ilişkin protokolün onaylanmasının uygun bulmadığımızı ifade eden muhalefet şerhini bilgilerinize sunarım.

NATO Türkiye'nin de kurucusu olduğu önemli bir ittifaktır. Üyesi bulunduğu ittifakın genişlemesi ve güçlenmesi her üye ülke için olduğu gibi Türkiye için de kıymetlidir. İsveç'in NATO üyesi olmasını da bu anlamda değerlendiriyoruz. Ancak içinde bulunduğumuz coğrafya, uluslararası ilişkilerde alacağımız kararlarda ülkemizin menfaatlerini esas tutmamız gerektiğini her zaman bizlere öğretmiştir.

1980'de Yunanistan'ın NATO'nun askeri kanadına dönüş kararı, Kıbrıs meselesi gibi dönemin önemli konuları için diplomatik koz olarak kullanılamadı. Kenan Evren'in General Rogers ile aralarında bir 'asker sözü' olarak kalan ve hiçbir bağlayıcılığı olmayan usuller ile gerekli onay verildi. Yakın tarihimizde yaşadığımız bu ve benzeri olaylar anlık değerlendirmelerin ve ifade düzeyinde kalan anlaşmaların zararlarını bizlere göstermiştir.

Ülkemiz lehine atılacak adımlarda karşımıza bir ön şart olarak sunulan İsveç'in NATO üyeliği birkaç PKK ve FETÖ üyesinin iadesine indirgenemeyecek kadar geniş kapsamlı bir karardır. İsveç bir AB üyesidir ve İsveç'in NATO'ya girmesi AB'nin güvenliği açısından önemlidir. Bu noktada AB'nin Türkiye'ye yönelik tavırlarında olumlu değişimler olacağı söylendiği halde şu güne kadar en ufak bir olumlu adım görülmemiştir. Avrupa Birliği'ne üyelik konusunda AB tarafından yapıcı adımların atılacağından duyduğumuz endişe devam etmektedir.

Ülkemiz F-35 programından çıkarıldıktan sonra güvenliğimiz açısından F-16 uçaklarının F-35 yerine ikame edilmesi zorunlu hale gelmiştir. F-16'ların satışı hususunda ABD'nin atacağı adım netleşmiş değildir. Bu konuda ABD Başkanı Biden'ın F-16 satışını kongreden geçireceğine dair bir sözü olduğu söylenmektedir. ABD'de seçim yılı olduğunu göz önüne alırsak bu sözün gerçekleşme ihtimalini, ya da Biden'ın kongreyi bu konuda ikna etmesinin güçlüğü ortadadır. Bu konuda iktidardan beklentimiz gerek İsveç'in yapacakları hususunda gerek AB'nin gerekse de ABD'nin yapacakları konusunda daha somut adımlar atılması konusunda zorlayıcı olmasıdır.

Yukarıda zikredilen sebepler muvacehesinde ülkemizin dış politikada ihtiyacı olan diplomatik adımlar atılmadan ve somut bir mesafe alınmadan Dışişleri Komisyonuna getirilen İsveç'in NATO üyeliğinin onaylanması hakkında kanun teklifine şerh koyuyoruz.

Cemalettin Kani Torun

Bursa

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ
NUMAN KURTULMUŞ’UN TEKLİFİ

KUZEY ATLANTİK ANTLAŞMASINA İSVEÇ KRALLIĞININ KATILIMINA İLİŞKİN PROTOKOLÜN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- (1) 5 Temmuz 2022 tarihinde Brüksel’de imzalanan “Kuzey Atlantik Antlaşmasına İsveç Krallığının Katılımına İlişkin Protokol”ün onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ
METİN

KUZEY ATLANTİK ANTLAŞMASINA İSVEÇ KRALLIĞININ KATILIMINA İLİŞKİN PROTOKOLÜN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- Teklifin 1’inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2- Teklifin 2’nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3- Teklifin 3’üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

KUZEY ATLANTİK ANTLAŞMASINA İSVEÇ KRALLIĞININ KATILIMINA İLİŞKİN PROTOKOL

4 Nisan 1949 tarihinde Vaşington’da imzalanan Kuzey Atlantik Antlaşmasına taraf ülkeler, İsveç Krallığı’nın bu Antlaşmaya katılımıyla Kuzey Atlantik bölgesindeki güvenliğin pekiştirileceğinden emin olarak,

Şu hususlar üzerinde anlaşmışlardır:

Madde I

Bu Protokolün yürürlüğe girmesiyle, Kuzey Atlantik Antlaşması Teşkilatının Genel Sekreteri, tüm Taraflar adına, Kuzey Atlantik Antlaşmasına katılımı için İsveç Krallığı Hükümetine davette bulunacaktır. Antlaşmanın 10’uncu Maddesi uyarınca İsveç Krallığı, katılım belgesini Amerika Birleşik Devletleri Hükümetine tevdi ettiği gün Taraf ülke olacaktır.

Madde II

Mevcut Protokol, Kuzey Atlantik Antlaşmasına Taraf her bir ülkenin Protokolü kabul ettiğini Amerika Birleşik Devletleri Hükümetine duyurmasıyla yürürlüğe girecektir. Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti, Kuzey Atlantik Antlaşmasının tüm Taraflarına bu tür her bir bildirimin alındığı tarihi ve işbu Protokolün yürürlüğe girişi tarihini bildirecektir.

Madde III

İngilizce ve Fransızca metinleri aynı derecede geçerli olan işbu Protokol, Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti Arşivlerinde muhafaza edilecektir. Protokolün onaylanmış örnekleri bu Hükümet tarafından Kuzey Atlantik Antlaşmasına Taraf tüm ülkelerin Hükümetlerine iletilecektir.

İşbu Protokol, yukarıdaki hususları doğrulamak üzere aşağıda imzaları bulunan tam yetkililer tarafından imzalanmıştır.

2022 Temmuz ayının beşinci günü Brüksel’de imzalanmıştır.

Arnavutluk Cumhuriyeti adına:

Belçika Krallığı adına:

Bulgaristan Cumhuriyeti adına:

Hırvatistan Cumhuriyeti adına

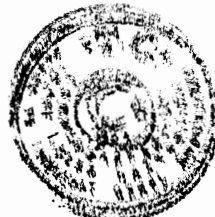
Kanada adına:

Çek Cumhuriyeti adına:

Danimarka Krallığı adına:

Estonya Cumhuriyeti adına:

Fransa Cumhuriyeti adına:

Almanya Federal Cumhuriyeti adına:

Yunanistan Cumhuriyeti adına:

Macaristan adına:

İzlanda Cumhuriyeti adına:

İtalya Cumhuriyeti adına:

Letonya Cumhuriyeti adına:

Litvanya Cumhuriyeti adına:

Lüksemburg Büyük Dükalığı adına:

Karadağ adına:

Hollanda Krallığı adına:

Kuzey Makedonya Cumhuriyeti adına:

Norveç Krallığı adına:

Polonya Cumhuriyeti adına:

Portekiz Cumhuriyeti adına:

Romanya adına:

Slovak Cumhuriyeti adına:

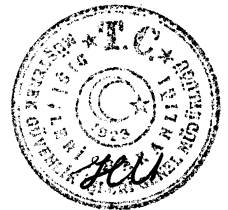
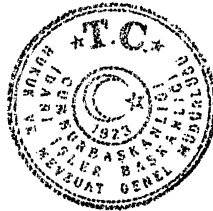
Slovenya Cumhuriyeti adına:

İspanya Krallığı adına:

Türkiye Cumhuriyeti adına:

Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı adına:

Amerika Birleşik Devletleri adına:

TBMM Basımevi - 2024